

JAARVERSLAG

juni 1979 - juni 1980

HOE VERLOOPT EEN OPNAME ..?

In een jaar tijd werden 170 vrouwen bij ons opgenomen. Wat betekent dit ?

Een vluchthuis openhouden is veel meer dan alleen maar zorgen dat mishandelde vrouwen een veilig onderdak hebben. In de loop van dit jaar zijn we stilaan beter gaan ontdekken met welke zaken we zeker rekening moeten houden bij een opname. Zo zijn we gekomen tot een inventaris van zaken die in een opnamegesprek zeker aan bod moeten komen. Een hele waslijst.

Een vrouw die bij ons wenst opgenomen te worden moet altijd eerst telefonisch contact opnemen. Dit om veiligheidsredenen. We maken dan een afspraak met de vrouw op de een of andere openbare plaats. We gaan na hoe de situatie zit :

- wil ze onmiddellijk weg ? kan ze dat ?
- is ze op de hoogte van haar rechten ?
- wat vertelt ze over de mishandeling ?

We geven haar de raad om, als dat nog mogelijk is, belangrijke papieren (vooral ziekenboekje) en wat kleren mee te brengen.

Het gebeurt dat vrouwen onze hulp inroepen in verband met een problematiek die niet met mishandeling samenhangt. In dat geval verwijzen we haar door naar personen of organisaties waar ze met haar problemen beter kan geholpen worden.

Voor we met een vrouw naar het vluchthuis komen willen we er zeker van zijn dat de vrouw in kwestie mishandeld is. Daarom hebben we soms eerst een gesprekje met haar. Meestal blijkt nogal gauw hoe de situatie zit. We geven haar een beetje uitleg over de sfeer van het vluchthuis (dat het een vorm van samenwonen met andere vrouwen is, dat de andere vrouwen ongeveer in dezelfde situatie zitten als zij...) en gaan naar het vluchthuis.

We hebben ons al afgevraagd hoe een vrouw zich voelt als zij bij ons binnenkomt. Tenslotte biedt ons huis niet altijd een even huiselijké aanblik, en het moet toch wel nieuw zijn om in zo'n "geheim samenleven" terecht te komen.

De vrouwen die we ernaar vroegen zegden dat ze zich op dat moment nauwelijks realiseerden hoe het huis eruit zag, wie er rondliep. Daarvoor waren ze veel te veel bezig met zichzelf, met de gebeurtenissen van de afgelopen weken, met de beslissing die ze nu genomen hadden.

Vaak is de sfeer niet rustig wanneer een vrouw bij ons binnenkomt. Meestal gaan we met haar naar het bureautje, waar het wat rustiger is.

Zij vertelt over haar leven, over haar man. Verhalen van jaren of van de laatste weken. Soms warrige verhalen. Zenuwachtige verhalen. Huilbuien.

We zien vernederde en kwade vrouwen.

Triestige en angstige vrouwen.

Opgejaagde en besliste vrouwen.

En soms : vrouwen die niet meer in zichzelf geloven. Dat is het ergste.

Dit eerste gesprek is voor vele vrouwen een belangrijk moment in hun leven : ze hebben besloten er iets aan te doen en soms is het de eerste keer dat ze alles aan iemand durven vertellen. De eerste keer dat ze hun huwelijk durven verlaten. Aan de andere kant staan ze op dit ogenblik voor een immense opdracht : er moeten beslissingen getroffen worden (scheiden, niet scheiden ?), er moet werk gezocht worden, een huis, een oplossing voor de kinderen.

Ze is blij dat ze veilig is, dat er mensen zijn die haar helpen, maar tegelijk zijn er zoveel moeilijkheden : ze zit tussen een heleboel vreemde mensen, soms in een vreemde stad, ze weet nog niet wat beslissen, ze vreest een wraakactie van haar man na haar vlucht, ze voelt zich ellendig en klein.

We mogen niet de neiging hebben om te geloven dat alles opgelost is als een vrouw bij ons aankomt. Weliswaar kunnen we haar in sommige dingen helpen, maar in vele kunnen we dat niet.

GELD is een enorm probleem. De vrouwen die jarenlang het huishouden gedaan hebben, staan zonder één frank op straat. Dat is pijnlijk, schrijnend. Natuurlijk kunnen er later maatregelen komen bij de echtscheiding. Maar dat duurt nog erg lang. En de vrouw blijft in dat geval afhankelijk van het alimentatiegeld van de man. En de mannen zijn vaak niet erg toeschietelijk wat dat betreft....

Geld is een probleem dat je onmiddellijk voelt. Als je als vrouw weg wil van je man, heb je een heleboel kosten :

- kleren voor jezelf en voor de kinderen
- de verblijfskosten in het vluchthuis
- de huur van een appartement, huis
- gerechtskosten
- meubels, uitzet

Vrouwen die bij ons terecht komen en geen eigen inkomen hebben worden automatisch doorverwezen naar het O.C.M.W. Maar dit OCMW werkt TRAAG. Het duurt vaak weken voor er een beslissing valt. En voor elke nieuwe uitgave moet je opnieuw een aanvraag indienen en dat moet eerst verschijnen op hun vergadering en weken later heb je dan weer een beslissing.

Het zou al wat waard zijn als de mishandelde vrouwen tenminste niet die enorme financiële problemen zouden hebben. Op die manier voelen de vrouwen zich een schooier (uren aanschuiven om tenslotte de helft van het gevraagde bedrag te krijgen) en dat zal wel geen deugd doen.

DE MAN blijft het andere groot probleem. Het is ellendig om de straat niet op te durven. Om zelfs in het vluchthuis nog bang te zijn. En de man laat veelal niet los : hij zoekt haar en tracht haar op allerlei manieren te overtuigen, terug te gaan. Het is voor vrouwen dikwijls een moeilijke beslissing om een houding te bepalen tegenover hun man en niet terug te keren "uit schrik".

Het gebeurt dat mannen hun vrouw niet met rust laten nadat zij alleen gaan wonen is.

RELATIE BEWOONSTERS-MEDEWERKSTERS

"Wij zijn allen onderdrukte vrouwen. Elke vrouw kan een mishandelde vrouw zijn. En vermits we in wezen dezelfde problemen hebben zijn wij zusters, jij en ik".

Het standpunt is mooi : wij zijn allen onderdrukte vrouwen en bijgevolg zijn wij zusters, er is geen kloof tussen ons, en wat wij doen is solidair zijn, ik met jou, jij met mij.

In de praktijk brachten we hier weinig van terecht. We deden het anders dan de meeste andere "tehuizen" en instellingen", maar in essentie bleef er dikwijls een grote kloof. Die kloof was aanleiding tot discussies, standpunten, en standpuntwijzigingen velerlei.

Een moeilijke zoektocht.

Toen we begonnen met het huis, hadden we geen groepsstandpunt in verband met zaken als deze. Elk had hierover haar eigen - onuitgesproken - ideeën. In de praktijk bleek dat deze ideeën van elkaar verschilden. Niet iedereen was het met een standpunt als het bovenstaande eens.

Daar kwam bij, in de beginperiode, dat we nog erg veel moesten zoeken. Elke ervaring was nieuw. Voortdurend moesten er beslissingen genomen worden over vrij essentiële zaken. Bij gebrek aan tijd konden vele beslissingen niet goed doorgepraat worden in heel de groep. Daardoor werden er dingen beslist waar lang niet iedereen het mee eens was, en die eigenlijk echt niet "demokratisch" waren naar de bewoonsters toe.

Om dit te begrijpen is misschien ook nodig te weten dat er in het begin nogel een paniekstemming was. Niemand van ons had ervaring met het recht houden van een vluchthuis. Tijdens die eerste maanden voelden we ons dikwijls op glad ijs staan. Vergelijke "ondemokratische beslissingen" werden misschien voor een deel genomen om onszelf te beschermen.

Wat was er dan zo ondemokratisch ?

Alle vergaderingen werden - bewust- zonder de bewoonsters gehouden. Er was alleen de huisvergadering waarop de bewoonsters hun zeg hadden. Er werd enorm veel vergaderd over hun hoofden heen.

In die tijd kreeg een medewerkster als verwijt te horen dat ze veel te veel persoonlijke problemen had om in een vluchthuis andere vrouwen te kunnen helpen. De achterliggende idee was dus dat wij vrouwen moesten zijn die op hun poten stonden, zelf geen relatiekonflikten hadden en van op enige afstand vrouwen die onze hulp vroegen, bijstonden.

Een allesbehalve "solidaire" visie.

Discussiepunten uit die beginperiode waren :

- doen we het met regels, bevelen en slotjes of weigeren we dat ?
- roddelen we over de vrouwen die bij ons verblijven ? Wanneer is iets roddel ? Hoe kun je dat vermijden ?
- hoeveel verantwoordelijkheid geven we aan de bewoonsters ? Welke informatie geven we door en welke niet ? Kunnen zij meedoen aan vergaderingen ?

In september hadden we een week-end waarop onder andere deze vragen werden besproken. Op dit week-end werd voor het eerst expliciet gekozen voor democratie, openheid, solidariteit. Daaruit vloeiden een aantal praktische konsekwenties voort :

- er werd besloten dat er niet meer mocht "geroddeld" worden, noch over elkaar, noch over de bewoonsters. Praten over een vrouw is roddel wanneer er duidelijk een afkeurend waarde-oordeel in naar voren komt.
- een aantal zaken, die tot dan toe gesloten waren voor de bewoonsters, werden voor hen toegankelijk gesteld :
 - . de voorraadkast met eten ging weer open ;
 - . het dagboek, waarin de belangrijkste dagelijkse gebeurtenissen beschreven staan, kon vanaf nu ook door hen in-gekeken worden ;

- elke vrouw kreeg inzage in haar eigen dossier, echter niet in de dossiers van de andere vrouwen. De dossierkast bleef dus op slot ;
- even werd er besloten de vergaderingen open te stellen voor de bewoonsters; maar even later werd deze beslissing al gewijzigd. Eigenlijk waren we er toen nog niet aan toe om met de bewoonsters te vergaderen omdat onze mentaliteit nog te paternalistisch was : we wilden alles nog teveel doen "voor hen".

Een tijd lang kwam het onderwerp democratie niet meer duidelijk ter sprake. De toestand stabiliseerde wat, andere vragen kregen onze aandacht.

De discussie laaide weer op nu, enige weken geleden.

Er is een tendens om deze keer grondig democratisch te gaan werken. De algemene vergadering en de vergaderingen van de werkgroepen werden opengesteld voor de bewoonsters. Dat maakt dat er voor het eerst niet meer "over" maar wel met

"hen" gepraat wordt.

We merken ook dat er een emotionele kloof is tussen "hen" en "wij". We willen zoeken hoe we in dagelijkse dingen die kloof kunnen overbruggen.

Hoe komt het dat we nu wel durven wat we vroeger niet durfden ?

We zien verschillende redenen :

- de eensgezindheid in de groep is groter geworden ;
- de voelen ons niet meer zo onzeker, en durven daardoor de konfrontatie beter aan ;
- op het weekend van de Federatie van Huizen voor Mishandelde Vrouwen (23-24-25 mei 80) werd onder andere de relatie bewoonsters-medewerksters besproken. Met vrucht.

We wilden niet betuttelen. We deden het toch. Blijkbaar is het allemaal niet zo gemakkelijk. We moeten vechten tegen

aloude opvattingen over "hulpverlening". We moeten ervoor zorgen wat we de clichés niet overnemen, dat het vluchthuis geen hulpverleningsinstelling wordt zoals er al zovele zijn. Anders heeft de strijd niet veel zin.